

Ημερολόγιο Ασημάντων 518 (μέρος Β'): Να σου διαβάσω παραμύθια κι ας είμαι τρανς / Ο βόθρος εκρήγνυται/Αναψηλάφηση Γκουρογιάννη

Δημήτρης Τζουμάκας

Αποσπάσματα από το Ημερολόγιο Ασημάντων του συγγραφέα Δημήτρη Τζουμάκα. Για σχόλια και παρατηρήσεις μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον συγγραφέα στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις dtzm@hotmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή με επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

* Ο Δημήτρης Τζουμάκας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1945. Την περίοδο της δικτατορίας έζησε στο Παρίσι και το 1974 μετανάστευσε στο Σίδνεϊ, όπου έζησε μέχρι το 2006. Διδάκτωρ φιλοσοφίας, εργάστηκε σε εφημερίδες στο Σίδνεϊ και δίδαξε ελληνική και συγκριτική λογοτεχνία στα Πανεπιστήμια Macquarie και New South Wales. Έχει βραβευθεί από το αυστραλιανό υπουργείο πολιτισμού για τα βιβλία του «Χαρούμενο Σίδνεϊ» και «Η γυναίκα με τα αγκάθια στο λαιμό».

Το πρόβλημά είναι δικό σου, φίλτατε μυθιστορηματικό ήρωα, είναι υπαρξιακό, είναι δικό μου, είναι εσωτερικό, διότι δεν μπορεί να «αντέχεται» n... Ισπανία, n Αυστραλία, n Ζάμπια, n Χονολουλού και n χώρα σου για την οποία αγωνίστηκες και θυσιάστηκες κυριολεκτικά να σου προκαλεί αλλεργία.

Το «δεν αντέχεται» επαναλαμβάνεται πλειστάκις από έναν άνθρωπο που άντεξε τα βασανιστήρια στη χούντα αλλά δεν αντέχει την εκδημοκρατισμένη σημερινή Ελλάδα όπου «ο βόθρος εκρήγνυται». Δεν έχει άδικο ο Γκουρογιάννης, αλήθειες λέει, όλοι λίγο πολύ δεν λέμε: «δεν είναι χώρα αυτή», «δεν είναι κράτος» «δεν είναι άνθρωποι αυτοί» με τη διαφορά ότι τα στραβά που βλέπουμε στη χώρα μας δεν αντέχουμε να μας τα λέει κάποιος. Δεν αντέχουμε την αλήθεια του. Γιατί υπάρχουν πολλές αλήθειες. Αυτό θα πει πλουραλισμός: Πολλές αλήθειες. Πολλές Ελλάδες. Η Ελλάδα είναι βέβαια μία, αδιαίρετη, εκεί με τους ορεινούς όγκους με τις θαλασσάρες της, τα λάβαρα της και τα εξωτικά της, αλλά υπάρχουν διαφορετικά βλέμματα.

Και τελικά δεν ξέρω ποιοι αντέχουν και ποιοι δεν αντέχουν την οποιαδήποτε Ελλάδα. Πάντως ο άνθρωπος που αυτοεξορίστηκε για μισό αιώνα στην Ισπανία, αφού σακατεύτηκε από τους βασανιστές, σίγουρα δεν νιώθει άνετα με τους συγγενείς και τους παλιούς συντρόφους οι οποίοι επιβίωσαν της δικτατορίας και βολεύτηκαν στη μεταχουντική Ελλάδα εκεί όπου επικράτησαν οι γαλαζοπράσινοι: Την πρώτη φορά που ήλθε στην Ελλάδα υποψιάστηκε ότι εδώ άρχισαν να συμβαίνουν φρικτά πράγματα, οι Έλληνες ήδη έβαζαν μαχαίρι στα Βόδια του Ήλιου (...) Μάντρωσαν οι σύντροφοι τις ιερές αγελάδες του Ήλιου κι αντί να τις αρμέξουν τις έσφαζαν και έκαναν ρωμαϊκά τραπέζια σε συγγενείς, φίλους, ερωμένες, ψηφοφόρους, κομματάρχες, τραγουδούσαν βακχικά τραγούδια μέρα και νύχτα θα τον μεθύσουμε τον ήλιο σίγουρα, ναι /θα τον τρελάνουμε τον ήλιο σίγουρα, ναι. Προκαλούσαν οι άφρονες και ενέπαιζαν τον θεό Ήλιο, τον σκιτσάριζαν σαν πράσινο γρανάζι σε γιγαντοαφίσες, σε τοίχους, σε ρημαγμένα εργοστάσια στο πλάι των εθνικών οδών, σε πλαστικά σημαία τα οποία οι οδηγοί σφηνωναν στα μπροστινά παράθυρα (σελ.93).

«Απομακρυνόταν η χώρα από την προσωπικότητά του» (του επανεμφανισθέντος μυθιστορηματικού ήρωος). Έφυγε πίσω στην Ισπανία πανικόβλητος.

Καμάν! Η χώρα είχε απομακρυνθεί εκ γενετής, δεν ήταν ποτέ ομηρική! Νίναγια βουμ νινανάγια, τουρκικές καταβολές και αναμνήσεις και σήκω χόρευε κουκλί μου τραγουδούσε η καταπιεσμένη εργατική τάξη προχουντικά, από την άλλη: άσπρο μου περιστέρι πέτα οι μικροαστοί και στα σπίτια κάνανε πάρτι οι παραθρησκευτικές οργανώσεις (Μία από τις...Ελλάδες) ενώ η επαρχία μεταναστεύει στη Γερμανία και στην Αυστραλία «που δεν ξέρεις τι γλώσσα μιλάνε και αν μιλάνε» για να κάνουμε μία χώρα όπως έλεγε ο εθνάρχης μας ... χωρίς κομμουνιστές και χωρίς αναρχικούς (και με πολύ Ζαμπέτα και Ωνάση και Στέγη Αυτού). Το πρόβλημά είναι δικό σου, φίλτατε μυθιστορηματικό ήρωα, είναι υπαρξιακό, είναι δικό μου, είναι εσωτερικό, διότι δεν μπορεί να «αντέχεται» n... Ισπανία, n Αυστραλία, n Ζάμπια, n Χονολουλού και n χώρα σου για την οποία αγωνίστηκες και θυσιάστηκες κυριολεκτικά να σου προκαλεί αλλεργία.

Δεν ξέρουμε αν ο ήρωας γυρίζει για να εκδικηθεί τον βασανιστή Ζήση (υπάρχουν άφθονα πραγματολογικά στοιχεία στην αφήγηση που την κάνουν περισσότερο αληθοφανή αλλά κάτι τέτοιο συνηθίζεται πια από συγγραφείς της ελληνικής μοντερνικότητας όπως Βαλτινός, Φύσσας κ.α), πάντως στο μυαλό του στριφογυρίζει συνέχεια η στιγμή της σύλληψής τους. Ο φόβος των συλληφθέντων μεγαλώνει μπροστά στον τρομερό και φοβερό βασανιστή Βασίλη Ζήση, ο οποίος εμφανίζεται σαν φάντης μπαστούνι με την κουστωδιά του στη μικρή γιάφκα της οδού Μεσολογίου και τους κάνει μάθημα ...φιλοσοφίας, επικαλούμενος πολλά τοιτάτα του Ηράκλειτου, μάθημα ... πολιτικής, ηθικής δεοντολογίας, πριν αρχίσουν τα βασανιστήρια με φάλαγγα, τα καρφιά στην ουρήθρα και μετά οι βιασμοί με τα γκλοπ, το αληθινό μάθημα πατριδογνωσίας. Όλα αυτά τα θυμάται ο εξόριστος αντιστασιακός όταν επιστρέφει από τη Βαρκελώνη.

• Stop. Πρωτοχρονιάτικο μήνυμα από Μελβούρνη από τον Κώστα Καραμάρκο που μας πληροφορεί ότι πριν λίγες ώρες απεβίωσε στο ίδρυμα που φιλοξενείτο τα τελευταία δύο χρόνια, σε κατάσταση άνοιας, ο Χρήστος Τσίρκας, αγαπημένος φίλος, παροικιακός ακτιβιστής, κοινοτικός παράγοντας, συνδικαλιστής εργαζόμενος, νυχθημερόν, που είχε διορίσει τον μισό ελληνοισμό και όχι μόνο, στα τρένα της Βικτώριας στις γραμμές που υπηρέτησε σαράντα τόσα χρόνια. Ο Χρήστος ήταν η επιτομή της λέξης φιλία και της ανιδιοτελούς προσφοράς. Είχε την ατυχία να χάσει τη μοναχοκόρη του που διαγνώστηκε με καρκίνο μόλις τελείωσε τη Νομική. Πέρουσι πέθανε και η γυναίκα του η εσωστρεφής Στέλλα, η οποία προς το τέλος της ζωής αποκάλυψε ένα γνήσιο ταλέντο στη ζωγραφική όπου όλα της τα θέματα είναι τραυματικά, με γυναίκες παραμορφωμένες, ακρωτηριασμένες, εξουδετερωμένες. Όλη η οικογένεια εξουδετερώθηκε και δεν έχουν καθόλου συγγενείς στην Αυστραλία κι αυτό είναι μία από τις τραγωδίες της μεταναστευτικής ζωής που δεν μπαίνουν εύκολα στις σελίδες της λογοτεχνίας και που η ποίηση αρνείται να τις τραγουδήσει ομηρικά.

Ημερολόγιο Ασημάντων 519: Να σου γράψω αρχαία κάτω από την κοιλιακή χώρα/Μα έχουν όλα γραφτεί;/ Όλα για όλους τίποτα για μας

Και τώρα πάλι πίσω στον Γκουρογιάννη. Λέγαμε ότι κάνει σπουδαία Αναψηλάφηση στο ομώνυμο μυθιστορηματικό γιατί δίνει πιστά το εφιαλτικό κλίμα της δικτατορίας περιγράφοντας τα φρικτά μαρτύρια στην ασφάλεια και στην ΕΣΑ, τον σατανικό και συμφωρματικό λόγο του σχιζοειδούς βασανιστή, στον οποίο όμως φαίνεται να κλείνει κάποια στιγμή το μάτι (αυτό μας ενοχλεί) καθώς, n...«κρεωκοπημένη» και «διεφθαρμένη» Ελλάδα, που βλέπει ο επανεμφανισθείς αντιστασιακός ομηριστής μετά από 50 χρόνια κουμπώνει κατά κάποιο τρόπο με όλες τις παραμορφωτικές ιδέες, παύλα παρατηρήσεις, που αναπτύσσει ο Ζήσης, στη δίκη των βασανιστών για τη δημοκρατία και τους βασανισθέντες και στο φινάλε τείνει να τον δικαιώσει: Κύριε πρόεδρε εσείς

ως Πρόεδρος του Στρατοδικείου και πριν από τον Ιούλιο του 74 που έπεσε το καθεστώς δεν φυλακίσατε αντιστασιακούς με τις δικογραφίες που σας έστελναν οι χουντικοί ανακριτές, κάποιιοι βασανιστές ανακριταί σαν κι εμένα; Ας μη συνέβαινε η Κύπρος και θα ερχόσαστε ακόμη όλοι σας για ρουσφέτια και για καρφώματα όπως τόσες και τόσες χιλιάδες που έγιναν αντιστασιακοί εν μία νυκτί ξημερώματα της 24ης Ιουλίου 1974. Κύριε Πρόεδρε εδώ που έφτασε η Ελλάδα ή όλοι οι Έλληνες είμαστε ένοχοι ή όλοι είμαστε αθώοι. Αν μας δικάσει ο Θεός έτσι θα μας δικάσει, δεν θα ψειρίσει τη μαϊμού. (σελ.106)

Αυτό το «Είμαστε όλοι ένοχοι ή όλοι αθώοι» θα προβληματίσει το βασανισμένο αφηγητή κι εμάς περισσότερο, όσοι έχουμε αφομοιώσει τουλάχιστον καλά από το χριστιανισμό την έννοια της ενοχής και ...λυπούμαστε τα μάλα που χάθηκαν κάποιες ψυχές οικογενειάρχων βασανιστών από την τρομοκρατική οργάνωση της 17 Νοέμβρη!

Το κυρίως ζήτημα που διαπραγματεύεται το βιβλίο του Γκουρογιάννη είναι πώς μπορείς να αντέξεις την προσβολή, την ταπείνωση, το δημόσιο εξευτελισμό. Μπορείς, βεβαίως, άμα είσαι η Εύα η λεβέντισσα. Πώς μπορείς να αντέξεις τα βασανιστήρια; Μπορείς άμα είσαι Παναγούλης ή τρελαμένο κομμουνί. Το πρόβλημα είναι δικό μας λοιπόν, το βλέπω και είναι σχεδόν όλων των παλιών που έζησαν με μία πίστη, με μία ιδεολογία αλλά δυστυχώς όλα κατέρρευσαν σαν χάρτινος πύργος. Διότι εκτός από τον άνθρωπο της εργασίας νικήθηκε και ο άνθρωπος της ιδεολογίας κι αυτό φαίνεται και στις τελευταίες σελίδες του βιβλίου όπου προκύπτει ένας ιλαροτραγικός διάλογος με τον εκπρόσωπο του Περισσού όπου ο συγγραφέας αφήνει να εννοηθεί με πολύ σαρκασμό ότι η κομμουνιστική αριστερά με την ακαμψία της και την καχυποψία της, όπου πήγε να κάνει χωριό τα έκανε μαντάρα και μας μένει η πίκρα κι ένας αναρχικός μισανθρωπισμός. Με πινελιές μεγάλου συγγραφέα ο Γκουρογιάννης έγραψε μια ελεγεία για τους βασανισθέντες και τους βασανισμένους από χίλια δυό, για τους χαμένους της παρτίδας ένα πένθιμο αριστούργημα με κριτική διάθεση «με οργή και πόνο», όπως λέει ο ίδιος -και είναι περίεργο κάποιες στιγμές ο αφηγητής των βασικών αρχών, ο ηθικός και πουριτανός αντιστασιακός που ντρεπόταν περισσότερο μη τυχόν οι ασφαλίτες ψάξουν στο σπίτι του και βρουν μπροστά στην αδελφή του, όχι το αντικουντικό υλικό, αλλά το πορνοπεριοδικό που έκρυβε, να μιλάει εντελώς άνετα για το πως γούπευε τις ισπανίδες: Οι μορφωμένες λεσβίες και κρυπολεσβίες τον παρακαλούσαν να τους διαβάσει Σαπφώ στο πρωτότυπο. Κάποιες τον παρακαλούσαν να τους γράψει στην πλάτη, στους μηρούς, στα στήθη διάσημους στίχους της ποιήτριας. Στη φίνα κοιλιά της Ανάγνα ανάμεσα στο εφηβαίο και στον αφαλό έγραψε στην αιολική διάλεκτο της αρχαίας ελληνικής -ομηριστής γαρ ο ήρωας- 'έμμεναι κάλλιστον ότω τις έραται'. Το καλύτερο πράγμα στον κόσμο είναι ό,τι αρέσει στον καθένα.